

Seksuele Gezondheid

Thermometer 2014

Cijfers over soa's en
seksualiteitsvragen van de
GGD'en Oost-Nederland

Belangrijkste bevindingen

- In de regio Oost is het aantal soa-consulten niet verder gestegen ten opzichte van 2013, terwijl het soa-vindpercentage onveranderd hoog blijft met 16,6%. Dit is hoger dan het landelijke soa-vindpercentage van 15,5%.
- De meeste soa's worden gevonden bij cliënten die gewaarschuwd zijn door hun sekspartner voor een soa, en bij cliënten die soa-gerelateerde klachten hebben.
- De meest voorkomende soa in de regio Oost is, net als landelijk, chlamydia. Bij 14,1% van alle cliënten werd chlamydia vastgesteld. Landelijk lag dit percentage op 12,6%.
- Bij lager opgeleiden worden meer soa's vastgesteld dan bij hoger opgeleiden.
- De meest besproken thema's bij de jongerenconsulten (Sense) zijn anticonceptie en seksualiteit. Dit komt overeen met het landelijke beeld.
- Seksueel geweld is een thema dat in de regio Oost vaak besproken wordt: in 2014 ging 13,6% van alle Sense-consulten over seksueel geweld, in 2013 was dit 9,1%.

Belangrijkste aanbevelingen

- Het blijft van belang om te investeren in preventieactiviteiten en -strategieën ter bevordering van de seksuele gezondheid in regio Oost.
- De Centra Seksuele Gezondheid van de GGD'en richten zich op specifieke risicogroepen als aanvulling op de reguliere zorg van de huisartsen. Om de toenemende vraag naar seksualiteitszorg op te vangen is een goede samenwerking tussen de GGD en huisarts van groot belang.
- De Centra Seksuele Gezondheid moeten ervoor zorgen dat de stabilisering van het aantal consulten wordt voortgezet. Enerzijds om de aanvullende zorg aan risicogroepen te kunnen blijven bieden, anderzijds om de inperking van financiële middelen op te kunnen vangen.
- Het contactmoment op adolescentenleeftijd, dat wordt uitgevoerd door de Jeugdgezondheidszorg, biedt extra mogelijkheden om een belangrijke risicogroep te bereiken. Het is de leeftijd dat jongeren beginnen te experimenteren met relaties en seks. De Jeugdgezondheidszorg en Centra Seksuele Gezondheid van de GGD moeten samen optrekken in de preventie en toeleiding naar het Sense-spreekuur.
- Onderzoek is van belang om meer inzicht te krijgen in risicogroepen en hun seksueel gedrag, zodat gerichte preventieactiviteiten uitgevoerd kunnen worden. Dit geldt in het bijzonder voor onderzoek onder de groep jongeren die aangeven met seksueel geweld te maken te hebben.
- Belangrijk is ook het ontwikkelen en gebruiken van e-health en social media-toepassingen (bijvoorbeeld vrijfijn.nl, Beter in Bed). Dit is nodig om goede aansluiting met risicogroepen te waarborgen, en daarnaast vanuit efficiëntieoverwegingen (goed bereik in relatie tot investeringen).
- Gemeenten hebben een wettelijke taak bij de soa-bestrijding. Het blijft daarom van belang dat gemeenten en de Centra Seksuele Gezondheid van GGD'en gezamenlijk beleid ontwikkelen en dat het thema seksuele gezondheid opgenomen wordt in de lokale of regionale nota gezondheidsbeleid.

Trends seksuele gezondheid regio Oost

Reden voor bezoek: meestal gewaarschuwd en/of soa-klachten

In de regio Oost zijn in totaal 18.679 cliënten gezien op de Centra Seksuele Gezondheid Oost-Nederland. Dit is iets lager dan het bezoekersaantal van 2013 (totaal 19.052). De regio Oost neemt landelijk gezien, ruim 13% van het totaal aantal GGD consulten (141.191) voor haar rekening.

Zoals te zien in tabel 1, was van alle cliënten 22,7% MSM (mannen die seks hebben met mannen) en 49,6% jonger dan 25 jaar. Ongeveer 27% komt bij het Centrum Seksuele Gezondheid in verband met soa-gerelateerde klachten en ongeveer 18% is voor een soa gewaarschuwd door een sekspartner. Deze percentages blijven redelijk stabiel over de jaren.

Tabel 1: kenmerken bezoekers per GGD¹ (2014)

	GLD-Midden	GLD-Zuid	IJsselland	Noord- en Oost-GLD	Twente	Totaal Oost-NL
Totaal (N)	2863	6308	2403	3347	3758	18679
Kenmerken (%)						
Vrouw	46,5	53,4	44,4	47,4	46,0	48,6
Heteroseksuele man	23,5	29,3	26,0	30,1	32,2	28,7
MSM	30,0	17,3	29,6	22,6	21,8	22,7
<25	54,7	53,5	43,5	42,8	49,2	49,6
≥25	45,3	46,5	56,5	57,2	50,8	50,4
Opleidingsniveau laag/midden ²	30,0	27,6	28,5	25,0	38,5	29,8
Opleidingsniveau hoog ³	48,2	61,8	28,6	24,1	43,9	45,1
Opleidingsniveau onbekend	21,8	10,6	42,9	50,9	17,6	25,1
Prostituee	3,7	4,6	7,2	6,6	3,5	4,9
Prostituant	2,7	3,8	2,9	5,5	3,9	3,8
Afkomstig uit soa-endemisch land	17,5	12,0	11,2	13,1	15,3	13,6
Gewaarschuwd voor soa	17,7	17,3	20,7	17,9	19,2	18,3
Klachten	26,2	25,5	21,8	29,5	30,2	26,8
Drie of meer partners < 6 maanden	58,6	51,1	56,8	55,3	52,9	54,1

¹ Er kan overlap zijn in de kenmerken; cliënten kunnen meerdere kenmerken hebben.

² Laag/midden opleidingsniveau: hoogst genoten onderwijs is basisonderwijs/LBO/MAVO/VMBO/MBO of geen onderwijs.

³ Hoog opleidingsniveau: hoogst genoten onderwijs is HAVO/VWO/HBO/WO.

Vindpercentage: aantal soa's regio Oost opnieuw hoger dan landelijk gemiddelde

Tabel 2 geeft een overzicht van het vindpercentage per soa en het totaalbeeld per GGD. Het totaalbeeld is het percentage consulten waarin minimaal één soa is gevonden. De regio Oost heeft een soa-vindpercentage van 16,6%. In 2013 was dit 16,3%, dus er is sprake van lichte stijging. Het soa-vindpercentage van de regio Oost ligt de afge-

lopen jaren consequent hoger dan het landelijke soa-vindpercentage (2014: 15,5%). De meest gevonden soa in de regio Oost is chlamydia met 14,1% (vorig jaar was dit 13,3%). Landelijk ligt het chlamydia-vindpercentage op 12,6%. De vindpercentages van gonorroe, syfilis, hiv en hepatitis B in de regio Oost zijn vergelijkbaar met de voorgaande jaren en komen overeen met het landelijke beeld.

Tabel 2: vindpercentage per soa en totaalbeeld per GGD (2014)

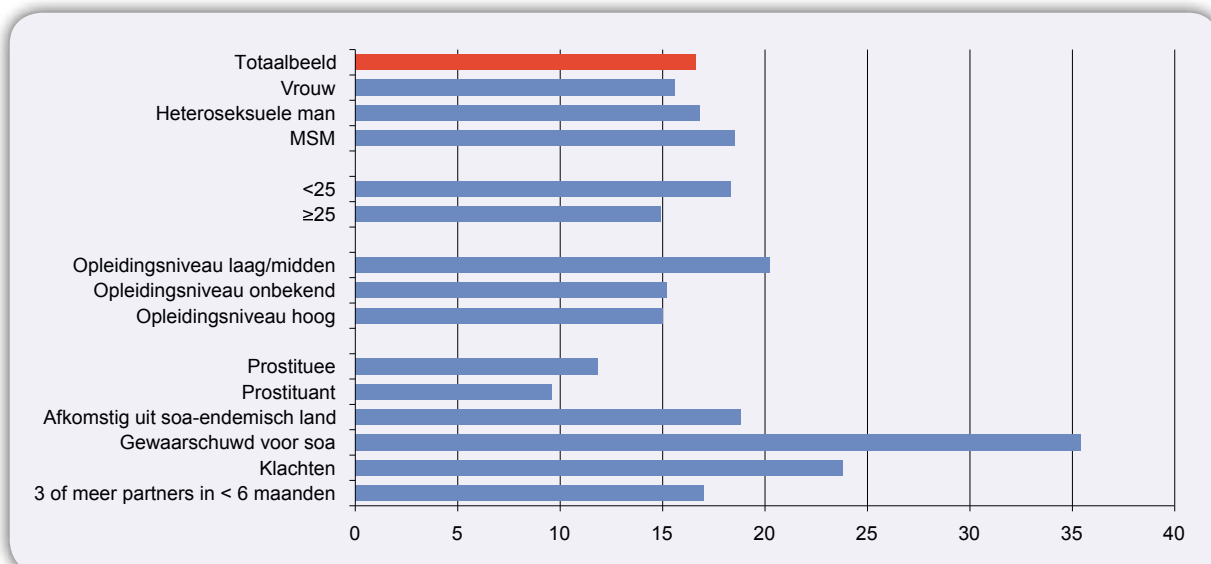
	GLD-Midden	GLD-Zuid	IJsselland	Noord- en Oost-GLD	Twente	Totaal Oost-NL	Totaal Nederland
Gevonden soa (%)							
Chlamydia	13,7	13,2	15,8	13,3	15,7	14,1	12,6
Gonorroe	4,4	3,0	4,3	3,8	3,6	3,6	3,3
Syfilis	0,2	0,5	0,8	0,6	0,7	0,6	0,5
Hiv	0,5	0,2	0,4	0,1	0,3	0,3	0,2
Hepatitis B	0,1	0,1	0,8	0,4	0,7	0,4	0,2
Totaalbeeld	16,6	15,1	18,8	16,2	18,0	16,6	15,5

Risicogroepen: nog steeds veel soa's onder gewaarschuwde sekspartners

In de regio Oost is het aandeel bezoekers met soa-gerelateerde klachten en bezoekers die gewaarschuwd zijn door hun sekspartner voor een soa, relatief hoog (zie tabel 1). Uit figuur 1 blijkt dat het soa-vindpercentage bij deze twee groepen eveneens hoog is. Bij 35,4% van de 'gewaarschuwden' werd een soa gevonden, vergelijkbaar met eerdere

jaren. Dat is ruim 4% hoger dan het landelijke cijfer (31,2%). Bij de bezoekers met soa-gerelateerde klachten werd in 23,8% van de gevallen een soa gevonden. Van de mannen die seks hebben met mannen (MSM) test 18,5% positief. Landelijk ligt dit op 19,5%. De Centra Seksuele Gezondheid zien dus veel cliënten met een hoog risico. Het soa-vindpercentage onder laagopgeleiden is met 20,2% hoger dan bij hoogopgeleiden (15,0%).

Figuur 1: soa-vindpercentage per risicogroep (2014)

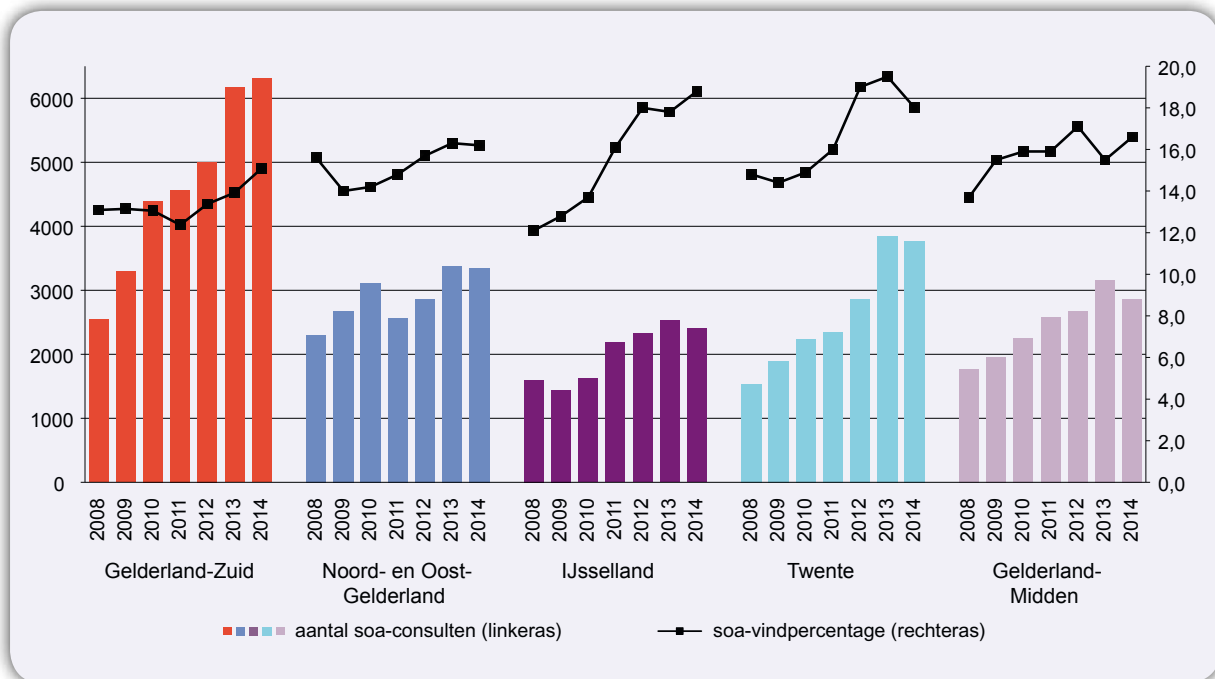

Trends: stabilisering aantal consulten, vindpercentage blijft groeien

Het aantal consulten is in 2014 nagenoeg gelijk gebleven aan 2013. De regio Oost heeft in 2014 ingezet op strengere telefonische triage en hiermee haar aanvullende karakter ten opzichte van

de huisartsenzorg benadrukt. Waarschijnlijk zijn dankzij deze strenge triage de (echte) risicocliënten vooraf nog beter uitgefilterd en is daarmee het soa-vindpercentage opnieuw gestegen, namelijk naar 16,6%.

Figuur 2: Aantal consulten en soa-vindpercentage per GGD (2014)

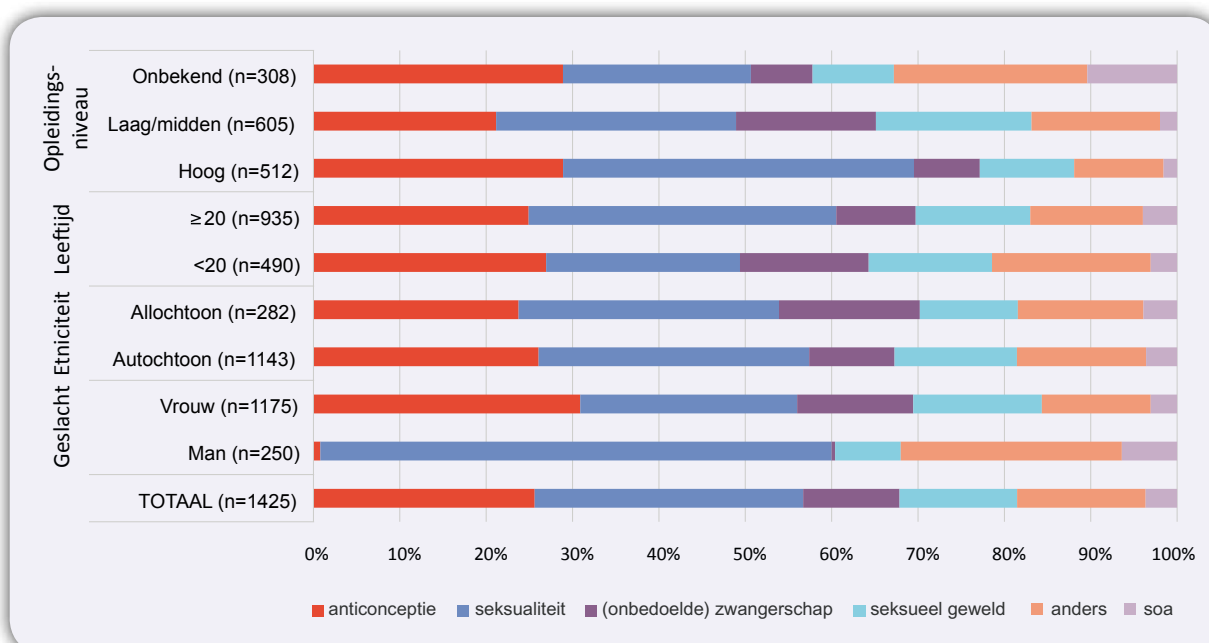
Sense-spreekuur: veel vragen over seksualiteit en jongeren

Binnen de Aanvullende regeling Seksuele Gezondheid (ASG) kan een jongere tot 25 jaar niet alleen voor soa-vragen bij de GGD terecht, maar ook voor andere seksuele hulpvragen. Deze integrale consulten Seksuele Gezondheid voor jongeren staan bekend onder de naam 'Sense'. De meerderheid van de jongeren maakt in eerste instantie een afspraak met de GGD voor een soa-vraag. Via een vragenlijst en tijdens het consult worden jongeren uitgenodigd om aanvullende vragen te stellen, bijvoorbeeld over hun lichaam, anticonceptie, seksualiteit, seksueel functioneren, seksueel geweld. In 2014 stelden 1425 jongeren met een soa-vraag,

nog een of meer andere onderwerpen aan de orde. Dit is een afname van 5% ten opzichte van 2013, toen er 1505 aanvullende hulpvragen werden gesteld. De overgrote meerderheid van de jongeren met aanvullende hulpvragen is vrouw (82%), dit is stabiel over de jaren.

In figuur 3 staan de onderwerpen weergegeven die tijdens de spreekuren aan bod komen. De meeste cliënten hebben vragen over anticonceptie en seksualiteit, dit is in lijn met het landelijke beeld. Seksueel geweld was in 13,6% van alle Sense-consulten het thema. In 2013 was dit percentage voor de regio Oost nog 9,1%.

Figuur 3: Sense-consulten in de regio Oost per onderwerp, in percentages naar opleidingsniveau, leeftijd, etniciteit en geslacht (2014)

Colofon

De Thermometer Seksuele Gezondheid is een uitgave van de Centra Seksuele Gezondheid van de vijf GGD'en in de regio Oost en verschijnt 1 keer per jaar. Overname van gegevens is toegestaan, mits voorzien van bronvermelding. Uitgave: mei 2015.

Redactie

Annemarie van Daal/Marcel Hoff (GGD Gelderland-Zuid en projectleider Seksuele Gezondheid Oost-Nederland), Femke Koedijk (epidemioloog GGD Twente), Karlijn Kampman (coördinator Soa Oost-Nederland), Rinske van der Bij (coördinator Sense Oost-Nederland)

Met medewerking van:

Lidewij van den Berg en Wietske Huismans (GGD IJsselland), Maeva Bonjour, Henny Rexwinkel en Manon Pelgrim (GGD Gelderland-Midden), René Koene en Meta Moerman (GGD Gelderland-Zuid), Manon Roolvink (GGD Noord- en Oost Gelderland)

Redactieadres

GGD Gelderland-Zuid, Annette Koetsier
akoetsier@ggd gelderlandzuid.nl

Seksuele Gezondheid Thermometer 2014
GGD'en Oost-Nederland

